

LEMPÄÄLÄ

Mottinen

vesihuoltolinjan kaivamisen arkeologinen valvonta 2019

Hannu Poutiainen

Tilaja: Lempäälän Vesi - liikelaitos

Sisältö

Perustiedot	2
Valvonta	3
Tulos	3
Karttalähteet	3
Yleiskartta	4
Vanhoja karttoja	4
Kuvia	5

Kansikuva: Vesihuoltolinjan eteläosaa.

Perustiedot

Alue: Vesijohtolinja kiinteän muinaisjäännöksen Lempäälä Mottinen (mj-tunnus 418010023) itäisemmän alueen itäpuolella.

Tarkoitus: Valvoa tuleeko vesijohtolinjaa kaivettaessa esille arkeologisia jäännöksiä jotka vaativat tarkempaa tutkimista.

Maastotyö: 7.10.2019

Kustantaja: Lempäälän Vesi - liikelaitos

Tekijät: Maastotyö: Hannu Poutiainen Raportti: Hannu Poutiainen & Juuso Koskinen

Tulokset: Vesijohtolinjan valvotulla osuudella ei ollut muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavia arkeologisia jäännöksiä.

Valvonnassa kaivettu vesijohtolinjan osuus sijaitsee sinisen ympyrän sisällä

Muita tietoja: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN ja N2000 järjestelmissä. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 10/2019, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 10/2019. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia, ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaaja: H. Poutiainen.

Valvonta

Lempäälän Vesi rakentaa vesijohtoa, joka kulkee kiinteän muinaisjäännöksen Lempäälä Mottinen (mj-tunnus 418010023) läheisyydessä. Pirkanmaan maakuntamuseo antoi 24.9.2019 hankkeeseen liittyvän lausunnon (DIAR: 591/2019), jossa todetaan, että Mottisen kiinteän muinaisjäännöksen itäisemmän alueen itäpuolelle suunniteltu linjaosuus täytyy kaivaa arkeologin valvonnassa (paalujen 190 - 250 välillä). Lempäälän Vesi tilasi valvonnan Mikroliitti Oy:ltä. Lempäälä Mottinen on muinaisjäännösalue, jolla sijaitsee rautakautinen polttokalmisto sekä historiallisen ajan asuinpaikkakerrostumia.

Hannu Poutiainen valvoi vesijohtolinjan kaivua 7.10.2019, työn kannalta hyvissä olosuhteissa. Vesihuoltolinja oli jo ennen kaivutyötä merkitty maastoon linjapaaluin, joiden kautta kaivanto kaivettiin. Siten linja kiersi Mottisen muinaisjäännösalueen itäisemmän osan sen itäpuolelta noin 10 m etäisyydellä ja noin 70 m matkalla, Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnon (26.8.2019 DIAR: 471/2019) suositusta noudattaen, ”muinaisjäännöksen kannalta ensisijaisen vaihtoehdoisen vesihuoltolinjauksen” mukaisesti. Työn ajankohtana alue oli ylemmällä tasolla (noin 85 m mpy) nurmea ja alemmalla tasolla (noin 82,5 – 85 m mpy), rannan suunnalla, peitteistä metsämaastoa. Vanhoilla peruskartoilla (2123 07 Lempäälä, v.1954, 1963, 1975) peltoalue ulottuu törmän yläreunan tuntumaan, ja siitä järven suuntaan on niittyä. Ranta-alue on 1700-luvulla tehtyjen Kuokkalankosken perkauksien tuloksena syntynyttä vesijättöä. Ko. alueella on selvä ja jyrkkä, vanha rantatörmä, törmän tyvi noin 82 m mpy.

Kaivutyö toteutettiin kaivinkoneella, joka oli varustettu metrin levyisellä tasateräisellä kauhalla. Maata kaivettiin vähitellen, noin 10 cm kerroksissa. Ensin kaivettiin pois peltomulta tai muu sekoittunut pintakerros, käytännössä noin 30 – 35 cm syvyydeltä. Sekoittuneen kerroksen (humuksensekainen kivennäismaa-aines) ja sen alapuolisen luontaisen kivennäismaa-aineksen (savi) rajapinta tarkastettiin mahdollisten kulttuuriperäisten anomalioiden varalta. Kun niitä ei ollut, jatkettiin syvemmälle, noin 50 – 70 cm syvyyteen saakka ja tarkistettiin kaivannon seinämistä mahdollisia, heikostikin erottuvia, kulttuuriperäisiä anomalioita. Kun niitä ei ollut, kaivamista jatkettiin syvemmälle määräsyyvyyteen saakka.

Tulos

Arkeologisesti valvotulla vesihuoltolinjan osuudella oli ylinnä normaali muokkauskerros (peltomultaa) ja humuksensekaista sekoittunutta kivennäismaata (mahdollisesti laiduntamisen tulosta). Niiden alla oli luontainen, tiivis ja koskematon savi. Minkäänlaisia merkkejä mahdollisista kulttuurikerroksista, kiveyksistä tai muista arkeologisesti merkittävistä ilmiöistä ei näkynyt. Kaivetusta maa-aineksesta löytyi vain muutamia yksittäisiä tiilen- ja posliininsiruja.

Arkeologisessa valvonnassa kaivetulla vesihuoltolinjalla ei ollut muinaisjäännöstä tai muita suojeltavia arkeologisia jäännöksiä.

10.12.2019

FM Hannu Poutiainen,
Mikroliitti Oy

Karttalähteet

Peruskartat, 2123 07. 1954, 1963, 1975. Maanmittauslaitos.

Pitäjänskartta, 2123 07. 1800-luku. Maanmittauslaitos.

Yleiskartta

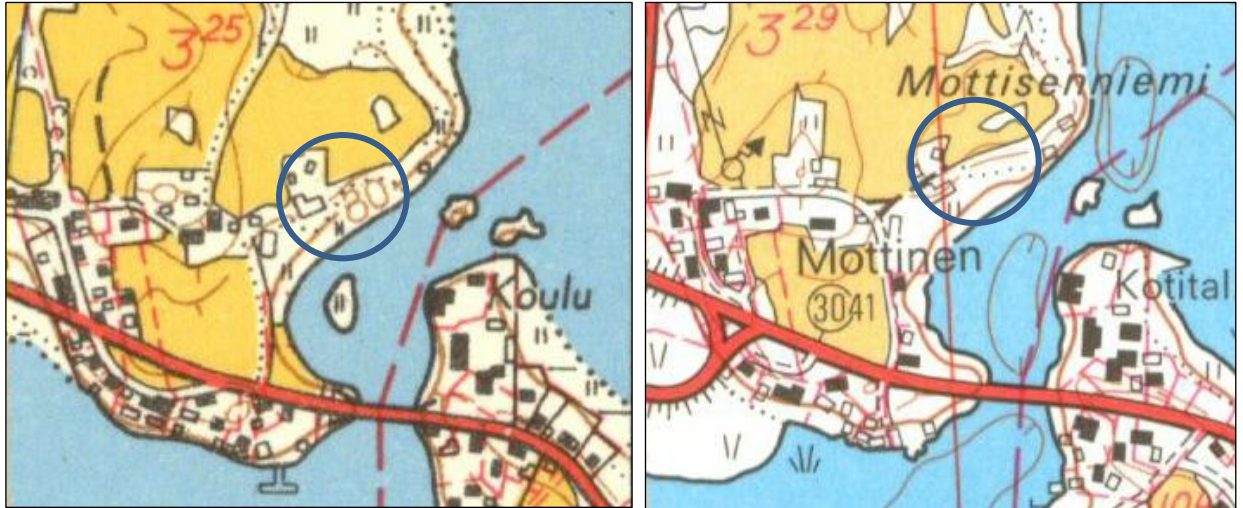

Valvonnassa kaivettu linjaosuus sinisellä viivalla. Muinaisjäännösalueet punaisella verkkokuvilla.

Vanhoja karttoja

Vasemmalla: 1800-luvun pitäjänkartalla sinisellä ympyröity valvotun kaivun alue on peltoja ja rantaniittyä.
Oikealla: 1954 peruskartalla kaivun alue on niittyä ja peltoa.

1963 (vas.) ja 1975 (oik.) peruskartoilla kaivun alueen maasto on sama kuin 1954 kartalla.

Kuvia

Vasemmalla: Arkeologisessa valvonnassa kaivettavaksi määrätyn vesihuoltolinjan pohjoisosaa Mottisenniemen johtavan kylätien eteläpuolella. Linja oli merkitty maastoon puupaaluin. Muinaisjäännösalue on oikealla kuvan ulkopuolella. Kuva etelään.

Oikealla: Valvotun osuuden keskiosaa nurmipellolla. Muinaisjäännösalue on vasemmalla kuvan ulkopuolella. Kuva koilliseen.

Vasemmalla: Valvotun osuuden eteläosaa vanhan rantatörmän alapuolisella osalla. Kuva koilliseen.

Oikealla: Vesihuoltolinjan eteläpäätä vesijätöllä. Kuva kaakkoon.

Vesihuoltolinjan pohjoisosaa Mottisenniemen johtavan kylätien eteläpuolella. Ylinnä normaali kerros peltomultaa ja sen alla tiivis luontainen savi. Kuvat pohjoiseen (vas.) ja koilliseen (oik.).

Vasemmalla: Linjan keskiosaa. Kaivannon seinämässä näkyy ylinnä normaali kerros peltomultaa ja sen alla tiivis luontainen savi.

Oikealla: Vesihuoltolinjan eteläosaa. Ylinnä normaali kerros peltomultaa ja sen alla tiivis luontainen savi. Kuva koilliseen.